

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:3322

av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD)

med anledning av skr. 2015/16:87 Kontrollstation för de klimat- och energipolitiska målen till 2020 samt klimatanpassning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en långsiktig och effektiv klimat- och energipolitik och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Regeringen har överlämnat skrivelsen 2015/16:87 Kontrollstation för de klimat- och energipolitiska målen till 2020 samt klimatanpassning. Skrivelsen följer upp de mål som riksdagen 2009 beslutade som en följd av Alliansens energi- och klimatöverenskommelse. Dessa av riksdagen beslutade mål innebär att utsläppen av växthusgaser ska minska med 40 procent till 2020 jämfört med 1990. Detta gäller för de sektorer som inte ingår i EU:s handelssystem för utsläppsrätter. Målet är ett etappmål under miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. Riksdagen har även satt upp tre energipolitiska mål till år 2020. Andelen förnybar energi ska utgöra minst 50 procent av den totala energianvändningen, andelen förnybar energi i transportsektorn ska vara minst 10 procent, energianvändningen ska vara 20 procent effektivare. Det sistnämnda uttrycks som ett sektorsövergripande mål om minskad energiintensitet med 20 procent mellan 2008 och 2020.

Sammanfattningsvis konstateras att såväl målen för utsläpp av växthusgaser som målen för förnybar energi och energieffektivisering kommer att nås. Kontrollstationen behandlar perioden sedan förra kontrollstationen 2008, det vill säga under de år då

Alliansens politik och budgetar gällt. Kontrollstationen ger tydligt besked om att den politik Alliansen fört också gett resultat, både vad gäller minskade klimatutsläpp och en stabil energipolitik. Under perioden 2006–2014 minskade de samlade växthusgasutsläppen med 19 % (12,5 miljoner ton CO₂-ekv). Detta är dubbelt så mycket som utsläppen minskade under den föregående åttaårsperioden 1998–2006 då de sjönk med 8 %, eller totalt 6,2 miljoner ton CO₂-ekv. Den förnybara energin ökade och utgör nu mer än hälften av den totala energiförbrukningen. De utsläpp som bedöms mötas med internationella klimatinvesteringar motsvarar 4 miljoner ton CO₂-ekv.

Klimatutsläpp

Vid klimatmötet i Paris i december 2015 höjde världens länder gemensamt ambitionen vad gäller begränsningen av den globala temperaturökningen. Åtagandena om utsläppsminskningar måste skruvas upp för att vi ska lyckas hålla den globala uppvärmningen väl under 2 grader med mål om att ansträngningar ska göras för att begränsa ökningen till 1,5 grader. Det är därför glädjande att samtliga partier i Miljömålsberedningen enats om ett utvecklat, preciserat och tidigarelagt långsiktigt klimatmål.

Alliansregeringens klimat- och energiöverenskommelse lade en grund för långsiktighet i klimatpolitiken. Genom att förena ekonomisk tillväxt med minskade utsläpp visade Sverige vägen mot en framtid utan nettoutsläpp av växthusgaser. Även på den internationella arenan var Sverige en nyckelspelare. Alliansens gemensamma syn är att Sverige ska vara ett föregångsland där bättre miljö och minskade utsläpp går hand i hand med ekonomisk tillväxt. Den som förorenar klimatet ska betala för sig. Grunden i vår klimatpolitik är principen om ett pris på utsläpp. Koldioxidskatt på fossila bränslen och ett utvecklat utsläppshandelssystem inom EU är effektiva styrmedel och därmed centrala i svensk klimatpolitik.

Genom ett gott näringslivsklimat, forskning och effektiva styrmedel öppnas nya möjligheter inom energieffektivisering, transporter, energilagring och smarta elnät, som kan stärka vår konkurrenskraft och öppna nya exportmöjligheter.

Skrivelsen innehåller en otydlig ambition om att en större del av utsläppsminskningens målet av växthusgaser ska ske med nationella åtgärder. Vad gäller

detta vill vi poängtera att den nuvarande målformuleringen beslutats av riksdagen och att eventuella ändringar av målet sålunda måste underställas riksdagen.

I skrivelsen framgår det inte heller hur stor andel av de uppskattade 4 miljoner ton CO₂-ekv som regeringens ambition omfattar. Inte heller preciserar regeringen vilka eventuella åtgärder som krävs för att genomföra den i sammanhanget omfattande minskningen på en period om fyra år, än mindre eventuella konsekvenser för statsbudgeten, eller kostnader för företag och hushåll av dessa åtgärder.

Det kan konstateras att de av regeringen genomförda skattehöjningarna bl.a. inom transportsektorn uppskattas i budgetpropositionen ge en utsläppsminskning i storleksordningen 0,5 miljoner ton på lång sikt. Som regeringen själv konstaterar är detta dock behäftat med stor osäkerhet. Bl.a. uppger regeringen att skillnader i priset på fossil energi har stor betydelse. De beräkningar och prognoser som ligger till grund för kontrollstationen, fr.a. från Naturvårdsverket och Energimyndigheten, utgår från ett väsentligt högre pris på fossila drivmedel (2–3 kr/l inkl skatter), och lägre pris på förnybara drivmedel än vad regeringens skattehöjningar på dessa innebär, än vad som idag är fallet. Av underlaget från myndigheterna framgår att denna nivå på fossilpriser kan innebära att koldioxidutsläppen ökar i storleksordningen 0,5 miljoner ton jämfört med prognosen. Regeringen kommenterar inte detta närmare men det förefaller som om regeringens åtgärder inom transportområdet har ingen eller högst begränsad effekt på utsläppen av växthusgaser. För andra åtgärder inom klimatområdet som regeringen hänvisar till, bl.a. det s.k. Klimatklivet, redovisas inte några beräknade utsläppsminskningar, enbart kostnader, vilket är uppseendeväckande. I övrigt hänvisar regeringen till uppdaterade prognoser men dessa redovisas inte närmare utan regeringen konstaterar bara att osäkerheter är knutna till beräkningarna. Sammantaget blir det därför omöjligt att bedöma vad regeringens så kallade ambition innebär, hur den ska nås och konsekvenserna av detta. Regeringen bör snarast precisera detta och återkomma till riksdagen om man har för avsikt att ändra målformuleringen. I den energi- och klimatöverenskommelse som Alliansen lade fram 2009 fanns beräkningar, krona för krona och gram för gram, hur uppsläppsminskningarna skulle genomföras.

Alliansen anser att Sverige fortsatt bör satsa på deltagande i de internationella mekanismerna såsom CDM (clean development mechanisms) och JI (joint implementation) i samband med att andra utvecklade länder tar sin andel av

utsläppsminskningarna. Sverige och EU har en skyldighet mot utvecklingsländerna att bidra till deras klimatanpassning och utsläppsminskningar. Det ger positiva effekter för hållbar utveckling, inte minst tekniköverföring och kapacitetsuppbyggnad, och ökar möjligheterna att nå klimatmålen på ett kostnadseffektivt sätt. Aktivt svenskt deltagande i arbetet med att utveckla dessa, och att använda dem för klimatinvesteringar i utvecklingsländer, är ett viktigt bidrag till det klimatarbete som måste förstärkas efter Parisavtalet.

Förnybar energi

Den långsiktiga vision som Alliansen antagit är att Sverige 2050 ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären. Genom denna inriktning bidrar Sverige på ett ambitiöst sätt till de globala utsläppsreduktioner som behövs på sikt. Mot bakgrund av överenskommelsen i Paris har Miljömålsberedningen nyligen föreslagit att detta mål tidigareläggs till 2045, och preciseras till att Sverige ska ha minskat de territoriella utsläppen med minst 85 procent jämfört med 1990 och att kvarvarande utsläpp ska hanteras genom kompletterade åtgärder, i enlighet med internationella regler. Detta förutsätter en global omställning i linje med Parisavtalet och bl.a. skärpningar i EU:s utsläppshandel.

Den inriktningen vilar på Alliansens energiöverenskommelse, som ger konsumenter och industri en trygg energiförsörjning samt ekologisk hållbarhet och god konkurrenskraft. Alliansens energiöverenskommelse säkerställer långsiktiga spelregler i energipolitiken och värnar den svenska energiproduktionen som tack vare vattenkraften, kärnkraften och investeringar i förnybar el är säker, effektiv och har mycket små utsläpp av växthusgaser.

För att nå målet med en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären till 2050 behöver vi fortsätta att bygga ut den förnybara energiproduktionen, fasa ut fossila bränslen och ge förutsättningar för kontrollerade generationsskiften i den svenska kärnkraften.

Den största utmaningen när det gäller att bryta Sveriges beroende av fossila bränslen är transportsektorn. Denna sektor bidrar med den största nationella påverkan på klimatet och här finns det största beroendet av import av energiråvara. Under Alliansens tid i regeringsställning genomfördes en lång rad insatser och vi kan redan se resultaten.

Vägtransporternas utsläpp minskar, nya bilars utsläpp har minskat rejält och andelen förnybara drivmedel har ökat kraftigt. Men samtidigt måste fler insatser till. Det krävs långsiktiga och effektiva styrmedel för ökad andel förnybara drivmedel med hög klimatprestanda och eldrift samt effektivare transporter. Ett system som premierar klimatsmarta bilar i förhållande till fordon med större utsläpp är ett styrmedel i rätt riktning. Att fortsatt främja teknikutveckling, långsiktiga och goda förutsättningar för de förnybara drivmedlen och att särskilt främja drivmedel med stor klimatnytta inom detta område är avgörande för vår möjlighet att nå ett hållbart transportsystem.

Sverige har EU:s högsta andel av förnybar energi i transportsektorn. Det EU-gemensamma målet om 10 procent förnybar energi i transportsektorn 2020 är uppnått sedan 2012, med åtta års marginal. De senaste årens ökande introduktion av förnybar energi i transportsektorn har möjliggjorts genom att Sverige haft teknikneutrala och effektiva styrmedel som premierat förnybara och hållbara biodrivmedel, medan fossila drivmedel belastats med energi- och koldioxidskatt. Det övergripande målet med användning av biodrivmedel är att minska transportsektorns negativa inverkan på miljön, och minska utsläppen av koldioxid. Det är därför avgörande att styrmedel premierar klimatnytta. Den svenska principen om koldioxidbeskattning för fossilt innehåll av kol måste bejaktas. Koldioxidskatt bör ej utgå på förnybar energi, det är en principiell fråga som regeringen måste driva gentemot kommissionen.

Regeringens otydlighet kring energipolitiken har under året skapat osäkerhet kring den svenska exportindustrins energiförsörjning. Denna osäkerhet dämpas inte av de skatteförändringar för både energiproduktion och drivmedelsanvändning som regeringen genomfört. De ändrade förutsättningarna för svensk energiproduktion rubbar också förutsättningarna för den energikommission som tillsatts och förtroendet för regeringen som en part i densamma.

Klimatanpassning

Följderna av klimatförändringarna syns redan i Sverige och anpassning till ett förändrat klimat blir allt viktigare.

De underlag som fr.a. SMHI redovisat på uppdrag beslutade under Alliansregeringen ger en god bild av behov och situationen kring anpassningsfrågor. Detta omfattar bl.a.

att länsstyrelserna i regleringsbrevet för 2013 fick i uppdrag att till halvårsskiftet 2014 utarbeta regionala handlingsplaner för klimatanpassning och året Lantmäteriet att arbeta fram en ny nationell höjdmodell för att öka möjligheterna att ange riskområden för bl.a. översvämningar och skred. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap fick i uppdrag att genomföra förebyggande och kunskapshöjande insatser för att begränsa samhällets sårbarhet till följd av klimatförändringar.

Fortsatta insatser för slutförande av en nationell höjdmodell har stor betydelse för det fortsatta klimatanpassningsarbetet ute i landet. Likaså behöver fler områden kartläggas med avseende på ras och skred för att skapa underlag för åtgärder. Klimatanpassningsarbetet måste i stor utsträckning genomföras ute i kommunerna och av sektorsmyndigheter, näringsliv och enskilda. Det är dock av stor vikt att ett samlat underlag för åtgärder och stöd för genomförande finns tillgängligt. Härvid utgör arbetet vid kunskapscentrum vid SMHI en viktig grund för bl.a. länsstyrelsernas arbete. Det är också viktigt att länsstyrelsernas dialog med kommunerna om klimatanpassning intensifieras. Vi konstaterar även att regeringen fortsätter den satsning som inleddes 2012 med ett nationellt kunskapscentrum för anpassning som Alliansregeringen beslöt inrätta vid SMHI.

Kristina Yngwe (C)

Jonas Jacobsson Gjörtler (M)

Lars Tysklind (L)

Lars-Axel Nordell (KD)